

Ecologisch compensatie en mitigatieplan

Plan Kersenweide te Odijk

In opdracht van: Gemeente Bunnik

30 augustus 2023

Colofon

© 2023 Laneco / Gemeente Bunnik

Tekst en samenstelling: Ir. ██████████

Tweede lezer: ██████████

Projectnummer: 178.22.01

In opdracht van: Gemeente Bunnik

Wijze van citeren: Pijkeren, D. van (2023). *Ecologisch compensatie en mitigatieplan Kersenweide te Odijk, Laneco.*

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologisch advies en onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	AANGETROFFEN SOORTEN	6
2.1	KADER	6
2.2	EFFECTEN OP DE HEIKIKKER	6
2.3	EFFECTEN OP DE DAS	6
3	MITIGATIEPLAN	10
3.1	KADER	10
3.2	WETTELIJKE MAATREGELEN HEIKIKKER.....	10
3.3	WETTELIJKE MAATREGELEN DAS.....	11
3.4	OVERIGE WETTELIJKE MAATREGELEN.....	11
3.5	NIET WETTELIJKE MAATREGELEN NIEUWBOUW.....	12
3.6	NIET WETTELIJKE MAATREGELEN OMLIGGENDE LANDSCHAP	12
BIJLAGE 1	WAARDERING LANDSCHAP VOOR DE DAS.....	13
BIJLAGE 2	SPOREN EN VERBINDINGEN VOOR DAS	14
BIJLAGE 3	LITERATUURLIJST.....	15

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In het plan Kersenweide te Odijk is de bouw van een nieuwe woonwijk voorzien door de gemeente Bunnik

Figuur 1: Concept inrichtingskaart van het plangebied (gemeente Bunnik)

Er is eerder een uitgebreid vooronderzoek/quick scan uitgevoerd door bureau Eco-Line. Vervolgens is in aanvulling op dit onderzoek voor een aantal soorten nader veldonderzoek uitgevoerd door Laneco. Dit betreft onderzoek naar:

Steenuil: 1 ronde (De andere 2 rondes zijn reeds door Eco-Line uitgevoerd);

Heikikker;

Ringslang;

Das;

Platte Schijfhoorn.

Laneco heeft van deze onderzoeken een onderzoeksrapportage opgesteld (Wilbrink, 2023). De eerder onderzochte soorten staan in het onderzoek van Eco-Line (2022).

Dit onderzoek beschrijft de verwachte effecten op de aangetroffen wettelijk beschermde soorten en maatregelen die genomen dienen te worden om effecten op de beschermde soorten zoveel mogelijk te beperken en/of op te heffen. Deze maatregelen zijn nodig om tot een ontheffing te komen die voor deze soorten vanuit de Wet natuurbescherming nodig is.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

De gemeente Bunnik is voornemens in Odijk (gemeente Bunnik, provincie Utrecht) een nieuwe woonwijk te realiseren ten westen van de provinciale weg, de N229 en de huidige bebouwde kom. Een indruk van de toekomstige inrichting van het plangebied Kersenweide is hierboven in figuur 1 opgenomen. Op dit moment bestaat het plangebied voor het grootste deel uit intensieve maisakkers. In de omgeving zijn veel weidegronden aanwezig die meer of minder intensief zijn. Direct nabij het plangebied ligt het Raaphofsebos, een oud spaartelgenbos. In de omgeving zijn verder enkele oude hoogstamboomgaarden aanwezig.

2 AANGETROFFEN SOORTEN

2.1 KADER

Dit rapport beschrijft de in het plangebied aangetroffen wettelijk beschermde soorten en de effecten van de nieuwbouw op die soorten optreden. Het mitigatieplan gaat in, op de te nemen maatregelen om effecten op deze soorten zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken. Waar effecten niet te voorkomen zijn worden maatregelen genomen om effecten op te heffen. Dit gebeurt door het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen en leefgebied. Conform de juridische kaders van de Wet natuurbescherming en de interpretatie ervan door de provincie Utrecht als bevoegd gezag, is voor de ingreep (nieuwbouw) een ontheffing van deze wet noodzakelijk, waardoor maatregelen nodig zijn om effecten op wettelijk beschermde soorten te voorkomen en beperken.

2.2 EFFECTEN OP DE HEIKIKKER

In het plangebied is tijdens het onderzoek naar heikikker na afspeken van territoriaal geluid één roepend exemplaar van de heikikker geconstateerd in het voorjaar. Gezien het geschikte natte voorjaar betreft het een zeer kleine populatie die in deze omgeving voorkomt. Van natte weidegronden is bekend dat ze een vrij algemeen verspreide, maar dunne populatie heikikkers herbergen, die in natte oevers en greppels hun landbiotoop vinden.

De planlocatie en haar omgeving zijn echter maar marginaal geschikt. Er zijn veel akkers aanwezig die jaarlijks, nog voor de actieve periode van de heikikker, al worden bewerkt en bemest. Ook vallen alle voor voortplanting geschikte watergangen vrijwel elke jaar in de zomer droog. De watergangen zijn bovendien vrij diep ingesneden waardoor deze marginaal geschikt zijn voor amfibieën. Aan het einde van de zomer is een gevarieerde watervegetatie aanwezig, die vervolgens in de winter weer wordt verwijderd. Daarmee is gedurende meerdere momenten in het jaar de biotoop vrijwel ongeschikt; wat tevens de kleine populatie verklaart. Verwacht wordt dat elders in de omgeving, waar nattere delen met permanent grasland aanwezig zijn, een grotere populatie aanwezig is. Het effect van de ingreep op heikikker bestaat daarmee uit het aantasten van marginaal geschikt leef- en voortplantingsgebied.

2.3 EFFECTEN OP DE DAS

De burcht

Van de das is een burcht aanwezig in het Raaphofsebos. De burcht zelf wordt door de realisatie van de nieuwe woonwijk niet direct aangetast. Ook wordt de woonwijk op meer dan 50 meter van de burcht gerealiseerd, die zich dieper in zeer dichte bosschages bevindt, en slecht bereikbaar is voor mensen. Het Raaphofsebos is een dicht en nat

broekbos van oude spaartelgen/stoven met daartussen een dichte struiklaag van braam, sleedoorn, meidoorn e.d. wat bepaalde delen vrijwel ondoordringbaar maakt. De dassenburcht is hier pas sinds enkele jaren aanwezig (bron: lokale dassenvereniging mondelinge mededeling van de heer Vink). Onderstaand is weergegeven wat het verloop is van de bekende activiteit van dassen in dit gebied. De burcht betreft een vrij nieuwe burchtlocatie die voor zover bekend pas sinds 2 jaar dienstdoet als kraamburcht waar dit jaar 2-3 jongen zijn geboren (bron lokale dassenwerkgroep).

Jaar	Activiteit dassenburcht
2019 en eerder	Geen dassenburcht aanwezig
2020	Bijburcht met enkele pijpen
2021	Bijburcht met enkele pijpen
2022	Kraamburcht met jongen
2023	Kraamburcht van ongeveer 4-5 actieve pijpen en jongen

Informatie op basis van gegevens van de lokale dassenwerkgroep; mondelinge mededeling van de heer Vink.

De grootte van een burcht wordt niet bepaald door het aantal dassen dat daar gebruik van maakt, maar door de ouderdom ervan, de vergraafbaarheid van de bodem en de ligging in het veld. Gezien de nog maar korte aanwezigheid van de burcht op deze locatie betreft het een kleine, groeiende familie dassen.

Gezien de afstand tussen het plangebied en de burcht, en de compleet verdekte ligging van de burcht dieper de bosschages in, is het niet de verwachting dat er effecten op de dassenburcht optreden als gevolg van de meeste bouwwerkzaamheden en de bewoning van de woonwijk in de toekomst. Enige uitzondering zijn heiwerkzaamheden. Indien niet geschroefd of getrild, maar geheid wordt, dient dit in de minst kwetsbare periode plaats te vinden (juli t/m. november).

Verder worden maatregelen voorgeschreven om het bosje en het gebied binnen de verstoringsafstand van de burcht (50 meter) moeilijk toegankelijk te maken voor recreanten en wandelaars met honden. Hiervoor worden in het volgende hoofdstuk maatregelen omschreven.

2.3.1 Het leefgebied

De nieuwe woonwijk Kersenweide wordt in het leefgebied van de burcht gerealiseerd. In dit onderzoek is onderzocht of dit essentieel leefgebied betreft voor de aanwezige dassenfamilie in het Raaphofsebos.

De grootte van een leefgebied voor een familie varieert van 30 tot 150 hectare in optimaal gebied, en van 150 tot 600 hectare in marginaal gebied. Het foerageergebied ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Er moet voldoende foerageergebied liggen binnen 500 meter tot enkele kilometers (Kennisdocument Das).

Er is daarom in de ruime omgeving van het plangebied nagegaan wat de kwaliteit van het leefgebied is wat verloren gaat, en wat over blijft. Er is in het veld en op basis van

beeldmateriaal een conclusie getrokken over deze kwalificering. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten aangehouden:

- Optimaal: Zeer geschikt als leefgebied: niet te intensieve weides zoals koeien- en paardenweides met minimaal enige kruidenvariatie. Weide langs landschapselementen en hoogstamboomgaarden.
- Suboptimaal: Kweekbedden, intensieve en zwaar bemeste hooiweides met alleen een monocultuur aan gras en geen variatie tot in de sloot.
- Marginaal: Akkers zoals maisvelden waar alleen in de maanden september en oktober eten te vinden is. Daarna wordt alles ondergeploegd.

Zoals te zien is op het bijgaande kaartbeeld is binnen een straal van 500 meter veel optimaal en suboptimaal leefgebied beschikbaar (zie bijlagen 1 en 2). Dit leefgebied blijft ook in de toekomst aanwezig. Het betreft bijna 200 ha optimaal en suboptimaal leefgebied binnen 1 kilometer van de burcht.

Het te bebouwen plangebied bestaat voor het overgrote deel uit marginaal leefgebied waar maar een klein deel van het jaar voedsel te vinden is (sept/okt); ook nog eens in een periode met een overmaat aan voedsel zoals larven, valfruit e.d. Het is daarom niet de verwachting dat de nog niet erg grote dassenfamilie effecten zal ondervinden van het bebouwen van De Kersenweide. Er blijft immers ruim voldoende van het meer geschikte leefgebied beschikbaar binnen een prima bereikbare afstand van de burcht; waarbij enkele optimale percelen aan de noordwest zijde van het Raaphofsebos liggen die jaarrond beschikbaar zijn. In de kraamperiode zijn de akkers in het te bebouwen gebied niet of nauwelijks van waarde als foerageergebied. Het is daardoor niet aannemelijk dat de burcht wordt verlaten, of minder dieren zal kunnen herbergen in de toekomst.

2.3.2 Relatie met andere leefgebieden

Er zijn in de omgeving ten zuiden en ten westen van de planlocatie op korte afstand geen andere hoofdburchten/dassenfamilies bekend. Aan de westzijde is de dichtstbijzijnde familie op een landgoed aan de andere zijde van de snelweg aanwezig; er is daarmee voor zover bekend geen directe contactmogelijkheid beschikbaar tussen deze dassenfamilie en de groep in het Raaphofsebos.

Ten oosten aan de overzijde van de provinciale weg is wel een verbinding met andere dassengroepen. De route over de weg, via een brug over het kanaal en via tunnels onder de snelweg wordt wel veelvuldig gebruikt. In een bosje tegen de snelweg is ook een bijburcht bekend.

Gezien de looprichtingen van de dassen beperkt de nieuwe woonwijk de uitwisselingsmogelijkheden nauwelijks, en zal dit geen invloed hebben op het voorkomen van de das in dit gebied.

2.4 ANDERE ONDERZOCHE SOORTEN

Van andere onderzochte soorten zijn geen waarnemingen gedaan, of zullen geen zodanige effecten optreden dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming en daarmee een verplichting tot compensatie/mitigatie aan de orde is.

3 MITIGATIEPLAN

3.1 KADER

In dit hoofdstuk worden per soort de compensatie- en mitigatiemaatregelen uitgewerkt. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen:

- Maatregelen tijdens de bouw;
- Maatregelen in de nieuwe situatie;
- Wettelijk noodzakelijke maatregelen;
- Maatregelen die voor de natuur/aanwezige soorten positief zijn.

3.2 WETTELIJKE MAATREGELEN HEIKIKKER

3.2.1 Voor en tijdens de bouw

Gezien het zeer beperkte aantal aangetroffen dieren en het daarmee kleine belang van het plangebied voor deze soort zijn de maatregelen daarop aangepast.

- Het dempen van sloten wordt buiten de voortplantingsperiode uitgevoerd (maart-juli). Dit gebeurt door in richting van open water te dempen zodat alles richting open water wordt opgestuwd.
- Om doden en verwonden te voorkomen worden alle onderdelen van het plangebied in de actieve periode (maart-november) voordat grondbewerkingen worden uitgevoerd (of andere ingrepen die de bodem aantasten) gemaaid (niet geklepeld) op 3 centimeter. Maaisel wordt afgevoerd. Dit wordt minimaal 3 dagen voor de start van de werkzaamheden uitgevoerd bij avondtemperaturen van minimaal 14 graden Celsius bij vochtig weer (regen, mist, dauw).

3.2.2 In de nieuwe situatie

- Er worden 2 poelen gerealiseerd met langzaam glooiende oevers (minimaal 1:5) nabij het Raaphofsebos (wat geschikt is als overwinteringsbiotoop). De poelen zijn verschillend van grootte (variërend tussen de 50m² en 100 m²), met voldoende zoninstraling.
- De oevers van de poelen worden ingezaaid met inheemse oever- en waterkruiden (bijvoorbeeld van Cruydhoeck).
- Voor deze poelen wordt een beheerplan opgesteld.
- De watergang aan de westzijde van de woonwijk wordt aan minimaal 1 zijde natuurvriendelijke aangelegd (plas-dras) en ingezaaid met inheemse oever- en waterkruiden.
- Voor meer algemene amfibieensoorten wordt 10% van de wadi's in de toekomstige woonwijk ook met een waterdeel gerealiseerd.

3.3 WETTELIJKE MAATREGELEN DAS

3.3.1 Voor en tijdens de bouw

- De enige maatregel is van toepassing voor heiwerkzaamheden. Indien niet geschroefd of getrild, maar geheid wordt, dient dit in de minst kwetsbare periode van de das plaats te vinden (juli t/m. november).

3.3.2 In de nieuwe situatie

Er zijn maatregelen nodig om het bosje en het gebied binnen de verstoringsafstand van de burcht (50 meter) moeilijk toegankelijk te maken voor recreanten en wandelaars met honden. Het gaat dan om:

- Het realiseren van een watergang tussen de woonwijk en de weides die tegen het Raaphofsebos aanliggen.
- Het dicht zetten van eventuele dammen en schouwpaden over deze watergang met goed sluitende hekken die niet voor wandelaars passeerbaar zijn.
- Langs het schouw pad wordt een gemengde haag aangeplant met een fors aandeel meidoorn en sleedoorn (bij voorkeur doorgemengd met soorten als hazelaar, vlier, spork, verschillende soorten wilde rozen) e.d..
- Er worden geen paden of andere verbindingen richting het Raaphofsebos gerealiseerd die toegankelijk zijn voor mensen.

3.4 OVERIGE WETTELIJKE MAATREGELEN

- De start van werkzaamheden waar mogelijk buiten het broedseizoen van vogels (het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli; voor o.a. zwaluwen en houtduiven tot in september) uit te voeren om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Indien er toch gestart wordt in het broedseizoen, dan is het noodzaak om een ecooloog in te schakelen. De ecooloog beoordeelt hoe de werkzaamheden voortgang kunnen vinden.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood.

3.5 NIET WETTELIJKE MAATREGELEN NIEUWBOUW

Natuurinclusief bouwen; nader te bepalen in overleg met de gemeente.

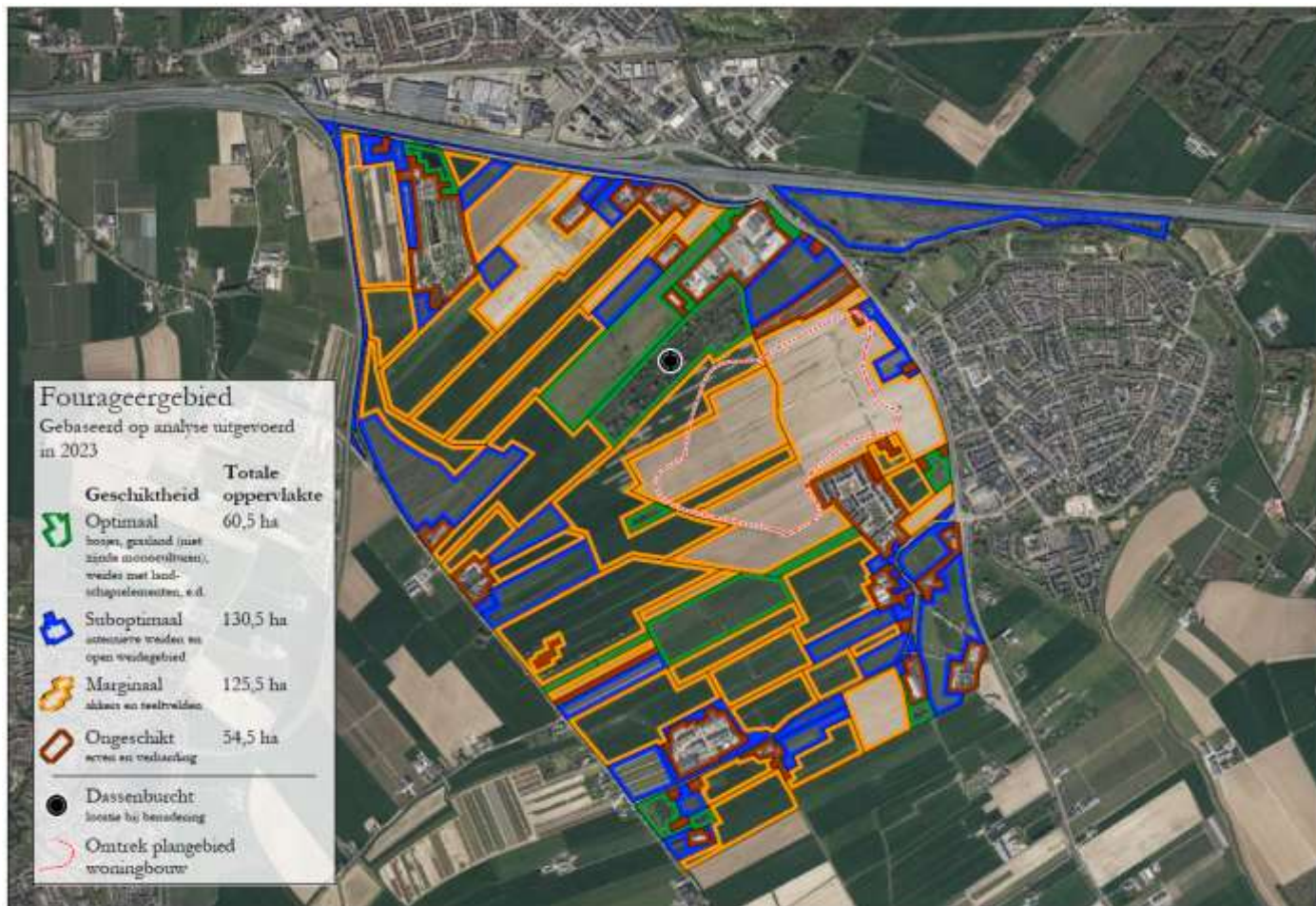
3.6 NIET WETTELIJKE MAATREGELEN OMLIGGENDE LANDSCHAP

Landschappelijke verbetering in de vorm van:

- Landschapsherstel;
- Aanplant landschapselementen;
- Aanleg en herstel hoogstamboomgaarden;
- Verbeteren ontsluiting voor dieren.
- Extensief beheer van bermen, omliggende weides e.d.

Nader te bepalen in overleg met de gemeente.

BIJLAGE 1 WAARDERING LANDSCHAP VOOR DE DAS

BIJLAGE 2 SPOREN EN VERBINDINGEN VOOR DAS

BIJLAGE 3 LITERATUURLIJST

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Das Meles meles*, versie 1.0

Wilbrink, 2023, *Rapportage nader ecologisch onderzoek, Kersenweide te Odijk*, Laneco.

Websites

PDOK Viewer (2023) PDOK. www.pdok.nl/viewer/#

Das en Boom (2023). www.dasenboom.nl

Zoogdiervereniging De Das. <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>